

1350 extra arbeidsplaatsen bij openbaar vervoer

De minister van Verkeer en Waterstaat Neelie Smit-Kroes heeft bekend gemaakt, dat in het openbaar vervoer 1350 extra arbeidsplaatsen worden gecreëerd (32 uur) ter bestrijding van het vandalisme, voor verbetering van de controle en de informatieverstrekking. Deels worden deze gefinancierd door de rijksoverheid en deels door meeropbrengsten, dankzij een vermindering van zwart- en grijsrijden en vandalisme. 1300 Arbeidsplaatsen zullen terecht komen in de drie grote steden die beschikken over metro's en/of trams. De VVD-fractie vindt dit een juiste keuze, omdat dit probleem daar speelt en het onacceptabel is dat grote percentages mensen zonder te betalen van het openbaar vervoer gebruik maakt, dit demotiveert ook anderen.

Tevens heeft de minister de openbaar vervoersbedrijven gevraagd op welke wijze, zonder het bestaande budget te verhogen, de tariefsverhogingen, zoals in het tarievenplan zijn aangekondigd, gematigd kunnen worden. Op dit punt ligt dan in de ogen van de VVD-fractie wel het probleem dat dit waarschijnlijk niet op zo korte termijn alleen uit efficiency-verbeteringen gehaald kan worden, maar dat enige aantasting van het voorzieningenniveau onvermijdelijk zal worden. Hierdoor wordt het principe van het tarievenplan nl. tekorten niet laten groeien door tariefsverhogingen, zonder het voorzieningenniveau aan te tasten, min of meer losgelaten. Toch is deze keuze acceptabel omdat de voorlopige vervoerscijfers over de afgelopen periode aangeven, dat er een veel grotere terugval is dan in de eerdere berekeningen. De VVD-fractie had zich ook slechts voor één jaar gebonden aan het plan om dan na evaluatie van de cijfers voor het jaar daarna te beslissen.

(Voor nadere informatie: mevr. A. Jorritsma-Lebbink, tel. 070-614911, tst 2492.)

Kosten Oosterscheldedam

Onlangs is een rapport uitgekomen van de Algemene Rekenkamer over de financiële aspecten van de besluitvorming rond de Oosterscheldewerken en de uitvoering daarvan. Zoals bekend vonden er forse overschrijdingen plaats.

Wat dat betreft is de Oosterscheldedam overigens niet uniek. Kostenoverschrijdingen bij de bouw van bijvoorbeeld het nieuwe Ministerie van Buitenlandse Zaken (55%) en de Koninklijke Bibliotheek (47%), wijzen wel uit, dat met een reële kosten overschrijding van zo'n 20%, de Oosterscheldedam niet eens zo'n heel gek figuur slaat.

Er is geen plaats voor overtrokken reacties. Al lang is de voltooiing van de dam het enige alternatief. Daarmee wordt overigens wel iets heel bijzonders gepresteerd op milieu- en waterstaatkundig gebied. Die kennis moet nu in

het buitenland aan de man gebracht worden: de exportmogelijkheden mogen niet kapot worden gediscussieerd. Historisch gezien kan de ontwikkeling in drie fasen worden ingedeeld:

A. De fase 1974-1976. Het toenmalige kabinet stelde een zeer hoge prioriteit bij een voor het milieu zo gunstig mogelijke oplossing. Zelfs een kabinetscrisis dreigde. Technische en financiële aspecten van de zaak bleven toen duidelijk onderbelicht, zo blijkt duidelijk uit het rapport van de Algemene Rekenkamer; de beginraming was al 15% te laag ingezet.

B. De fase 1976-1982. De presentatie van de voortgangscijfers viel veelal te rooskleurig uit. Dit gebeurde ook omdat men erop hoopte, dat er niet alleen sprake zou zijn van tegenvallers, maar dat meevallers eventuele overschrijdingen nog zouden kunnen compenseren.

Achteraf gezien brengt dit de VVD-fractie tot de conclusie, dat het beter geweest zou zijn, als het hele complex van mee- en tegenvallers aan de Kamer vroegtijdig zou zijn medegedeeld.

C. De huidige fase. Hoe nu verder? Voor een goede verstaander wijst het rapport van de Rekenkamer maar één ding uit: ook bij politiek hachelijke beslissingen, dient de besluitvormingsbasis zo alomvattend mogelijk te zijn. Bovendien moet en kan de controlerende functie van het parlement versterkt worden. Over dit laatste hebben CDA en VVD een motie ingediend, inmiddels breed ondersteund, die erop neerkomt, dat de Kamercommissie voor de Rijksuitgaven en de Rekenkamer samen een methode ontwikkelen om de uitgaven tijdens de voorbereiding en uitvoering van grote projecten nauwkeuriger te kunnen volgen. Voorts blijkt uit het rapport dat de interne organisatie op het ministerie beter moet kunnen.

VVD-woordvoerder Jan te Veldhuis informeerde er voorts naar, hoe op het ministerie de ontbindende voorwaarden zijn gehanteerd, o.a. een - inmiddels overschreden - kostengrens. Bij motie van de heer Schakel waren immers dergelijke voorwaarden aan de uitvoering van dit project gesteld. Hij noemde die voorwaarden een politiek alibi. Afgezien van deze specifieke problematiek is de VVD-fractie van mening, dat alles op alles moet worden gezet om de veiligheid van Zeeland zo spoedig mogelijk te waarborgen en om de milieu- en visserijbelangen in de Oosterschelde eveneens zo goed mogelijk te waarborgen.

(Voor nadere informatie: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 2288.)

Wet Arbeid Buitenlandse Werknemers

Over de werking van deze wet (WABW) is 5 september jl. een Uitgebreide Commissievergadering gehouden, aan de hand van een evaluatie. Daarin wordt een goed beeld gegeven van de werking van deze wet en de afzonderlijke

artikelen. Wat echter ontbreekt is een afweging van de voor- en nadelen van deze wet. In hoeverre is deze wet erin geslaagd om het hoofddoel, nl. terugdringing van illegale tewerkstelling van vreemdelingen te bereiken? Het lijkt er immers op, dat de vermoedelijk sterke daling van het aantal illegalen eerder het gevolg is van de economische crisis dan van de preventieve werking van deze wet. Aan de regering is verzocht alsnog duidelijk de voor- en nadelen van deze wet op te sommen. Dit is toegezegd.

Opvallend is bij de opsporingsonderzoeken door de loontechnische dienst in de jaren 1982/83 dat een groot aantal overtredingen is geconstateerd. Kennelijk trekt men zich toch weinig van deze wet aan.

De VVD heeft steeds gezegd, dat werkgevers, die illegale werknemers in dienst hebben, streng moeten worden gestraft. Met het oog daarop moet het strafvorderingsbeleid worden aangepast. Immers, indien in de landelijke richtlijnen staat dat een overtreding van art. 4 van de W.A.B.W. wordt bedreigd met een eis van f 750,- indien de verdachte voor het eerst hiervoor veroordeeld wordt en van f 1250,- indien geen sociale verzekeringspremies en/of loonbelasting zijn afgedragen, dan lijkt dit een te geringe aansporing voor kwaadwillige werkgevers om om die redenen van het in dienst nemen van illegale werknemers af te zien.

Volgens deze wet moeten werkgevers een vergoeding hebben tot het in dienst nemen van vreemdelingen door arbeidsovereenkomst. Hiertoe zijn wel particulieren, maar is niet de overheid verplicht. VVD-woordvoerder Kort-hals wees erop, dat er geen enkele reden is in dit opzicht de overheid anders te behandelen dan particulieren. Gelijk-schakeling is op korte termijn noodzakelijk, temeer nu steeds meer vreemdelingen in overheidsdienst treden.

Met de regering is de VVD van oordeel, dat de werkgever verplicht moet blijven na te gaan of een buiten-lander die over een verklaring krachtens art. 3 van deze wet beschikt, tevens geldige verblijfspapieren heeft.

Indien dit niet geschiedt, kan het immers voorkomen, dat buitenlanders, die zich illegaal in Nederland bevinden, bijvoorbeeld na illegale terugkeer, zich zonder meer recht-matig op de arbeidsmarkt begeven, omdat de verklaring krachtens art. 3 W.A.B.W. levenslange gelding heeft.

(Voor nadere informatie: mr. A.H.Korthals, tel. 070-614911, ist. 2119.)

Transsexuelen

Een transsexueel, is iemand die als man of vrouw is geboren, maar zich niet thuis voelt in zijn/haar lichaam en overtuigd is van het feit, tot de andere kunne te behoren.

De diagnose is voornamelijk een zelfdiagnose, die echter wel voor deskundigen kan worden onderscheiden van die van z.g. pseudo-transsexuelen, wier problemen op een ander terrein liggen, maar deze transponeren tot het zijn van transsexueel. De regering deelt de mening van de Gezondheidsraad, dat een psychologische of psychiatrische behandeling de transsexueel niet tot andere gedachten kan brengen. Aangezien de transsexueel een afkeer heeft van het eigen lichaam, kan het geestelijk lijden van deze kleine categorie mensen slechts worden verlicht door een lichame-lijke aanpassing aan het gewenste andere geslacht. Voor een dergelijke onomkeerbare aanpassing stelt de wetgever terecht geen voorwaarden vooraf. De regering is er van overtuigd, dat medici niet overgaan tot deze behandeling, alvorens zeker te zijn van het feit, dat men te maken heeft

met de diepgewortelde overtuiging van het individu, te behoren tot het andere geslacht.

Het probleem is nu, dat het geboortebewijs, na vol-tooiing van de behandeling, de verkeerde kunne aangeeft, die op basis van de huidige wetgeving niet kan worden veranderd. Het wetsontwerp beoogt hier verandering in te brengen.

Het stelt voorwaarden, waaraan voldaan moet wor-den, alvorens de rechter wijziging in de akte van geboorte kan gelasten.

De transsexueel, die lichamelijk is aangepast aan het verlangde geslacht, voorzover dit uit medisch of psycholo-gisch oogpunt mogelijk is, moet:

- ongehuwd zijn
- als mannelijk in de akte van geboorte vermeld staande, nimmer meer in staat zijn kinderen te verwekken, dan wel als vrouwelijk vermeld staande, nimmer meer in staat zijn kinderen te baren (sterilisatie is onvoldoende waarborg)
- een gezamenlijk ondertekende verklaring overleggen van bij Algemene Maatregel van Bestuur aan te wijzen deskundigen, waaruit o.m. blijkt dat:
- de overtuiging van de verzoeker tot de andere kunne te behoren, ook als hij lichamelijk is aangepast en aan de andere harde voorwaarden van de wet voldoet.

Daar heeft de VVD ernstige bezwaren tegen. Gezien het gewicht van de zelfdiagnose, de mogelijkheid deze te beoordelen, de veronderstelde zorgvuldige besluitvorming van de behandelende medici, acht de VVD het principiële onjuist, de transsexueel nogmaals te laten aantonen, geeste-lijk tot de andere kunne te behoren en zich aan de geslachts-rol heeft aangepast. Het feit, dat men onomkeerbare opera-ties heeft ondergaan en dientengevolge een wijziging op het geboortebewijs wenst, dient voor de rechter overtuigend bewijs te vormen, dat men inderdaad tot de andere kunne behoort.

Indien een transsexueel, om welke reden dan ook, niet geheel lichamelijk is aangepast, is een dergelijke des-kundigenverklaring wel van groot belang.

In deze geest is een amendement ingediend, dat brede ondersteuning heeft gekregen. Ook de Minister liet in zijn antwoord weten, met de gedachte van de VVD mee te kunnen gaan.

De van origine mannelijke transsexueel blijft gehou-den zijn alimentatieverplichtingen t.b.v. de ex-echtgenote te vervullen. Familierechtelijke betrekkingen blijven in stand.

De van origine mannelijke transsexueel kan na de verandering van het geboortebewijs buiten de echt ver-wekte kinderen niet meer erkennen. De Regering heeft n.a.v. een motie van de VVD toegezegd, na te gaan, of een wettelijke regeling mogelijk is. Ook buitenlanders kunnen, mits ze drie jaar in Nederland wonen, van de doelstelling van dit ontwerp van wet gebruik maken.

(Voor nadere informatie: drs. N. Rempt-Halmmans de Jongh, tel. 070-614911, ist. 2653.)

Ontwikkelingssamenwerking

De nota Herijking Bilateraal Beleid is een van de belangrijke peilers welke de huidige liberale minister van Ontwikkelingssamenwerking heeft uitgezet voor het beleid op dit terrein de komende jaren.

De eerste hoofdlijn die uit de herijkingsnota naar

voren komt is die van de criteria die gehanteerd worden om de landen te bepalen waarmee Nederland een langjarige ontwikkelingsrelatie aan wil gaan. In de nota wordt uitgegaan van drie toetsingscriteria namelijk 1) het inkomen per hoofd van de bevolking 2) het sociaal-economisch beleid 3) het mensenrechtenbeleid. Onder andere uit de evaluatie van de inspectie te velde blijkt dat deze criteria aanvechtbaar zijn. De VVD heeft met name vraagtekens gezet bij het ogenschijnlijk harde criterium van de mate van armoede uitgedrukt in inkomen per hoofd van de bevolking. Wanneer deze drie criteria en de gekozen programma-landen naast elkaar gezet worden dan lijkt een vierde criterium op te doemen; dat van de duurzaamheid ofwel de voortzetting van de relatie ten opzichte van de huidige concentratielanden. In grote lijnen kan ten aanzien van dit punt dan ook gesproken worden over voortzetting van het huidige beleid, al is er wel sprake van een naamsverandering; concentratielanden worden voortaan programmalanden genoemd. Van herijking is hier dan ook geen sprake.

Overigens is de VVD wel voorstander van de concentratie van de hulp op een beperkt aantal landen. In het verleden is dan ook regelmatig aangedrongen op de noodzaak om de versnippering van de Nederlandse hulp te beëindigen. Naast het tegengaan van de versnippering moeten de effecten van de hulp worden gericht op de langere termijn. Om structureel aan de bestrijding van de armoede bij te dragen moet er sprake zijn van continuïteit in de ontwikkelingsrelatie. Een langdurige relatie met een ontwikkelingsland is dan ook een vereiste.

Een laatste hoofdlijn wordt gevormd door de zgn.

Rapport Prof. Mr. B.M. Teldersstichting

In geschrift no. 52 van de Prof. Mr. B.M. Teldersstichting „Grenzen aan de sociale zekerheid“ vinden we een schets van de vrij drastische hervormingen van het sociale zekerheidsstelsel die nodig zijn. De explosieve kostenstijging bij de huidige regelingen, de wens tot individualisering (de emancipatie van de vrouw, Derde Richtlijn E.G.), de ondoorzichtigheid van het huidige stelsel, maken een ingrijpende stelselherziening noodzakelijk.

Dit geschrift is voor lezers van de VVD-Expreste gratis verkrijgbaar.

U kunt de bon, die hieronder staat invullen en opsturen in een enveloppe met postzegel naar
VVD-EXPRESSE
Postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage.

Deze aanvraag kunt u tot 13 september insturen.

Met blokletters invullen s.v.p.

Ondergetekende:

Naam: .....

.....

Adres: .....

.....

Postcode: .....

Woonplaats: .....

wil rapport nr. 52 ontvangen.

vermaatschappelijkingsgedachte welke op twee manieren naar voren komt:

- een grotere rol voor het Nederlandse bedrijfsleven in het totale hulpbeleid en
- het meer betrekken van de maatschappelijke organisaties bij de uitvoering van het beleid.

De VVD is van mening dat een continuïteit in een ontwikkelingsrelatie een groot inzicht vereist in de sociaal-economische structuur van een land of een streek. Dat vereist voorts een integrale aanpak van de verschillende sectoren. Hiervoor is een bundeling van de aanwezige capaciteit noodzakelijk zowel in Nederland als ook in de ontwikkelingslanden zelf. Bundeling van de capaciteit in Nederland betekent het gebruik maken van de mogelijkheden van het bedrijfsleven en ook de maatschappelijke organisaties. De vermaatschappelijking ziet de VVD als een lovenswaardig streven zolang men wel blijft uitgaan van de effectiviteits- en doelmatigheidscriteria.

Aan het eind van het debat kwam het nog tot een heftige botsing tussen de woordvoerder van de VVD, Loek Hermans en die van het CDA. Loek Hermans verweet het CDA wel het beleid te steunen maar tegelijk de oren te laten hangen naar de kritiek van bepaalde organisaties waarmee het CDA toch weer onder het beleid uit wil draaien om straks weer mooi weer te spelen. Ook minister Eegje Schoo was geïrriteerd door het optreden van het CDA.

Alhoewel de VVD zich in grote lijnen achter de herijkingnota kon scharen zijn en blijven voortdurende toetsing en zondige bijstelling van het gevoerde beleid noodzakelijk.

(Voor nadere informatie: drs. L.M.L.H.A. Hermans, tel. 070-614911, tst. 2654.)

Nationaal Plan Verkeersveiligheid (NPV)

Deze week werd in een uitgebreide commissievergadering het NPV behandeld. Een plan waarin ca. 130 maatregelen t.b.v. de verkeersveiligheid zijn opgenomen, waarvoor over een periode van 2 jaar 40 miljoen beschikbaar is.

Op zich is het een goed plan, omdat het aandacht schenkt aan zowel mens, voertuig, als weg. Daarnaast wordt voor het eerst wat meer nadruk gelegd op de verkeerseducatie, waar in het basisonderwijs inhoudelijk nogal wat aan verbeterd kan worden en in het voortgezet onderwijs nauwelijks aandacht aan wordt besteed. Over bijvoorbeeld permanente verkeerseducatie voor gemotoriseerde weggebruiker is helemaal nog niet nagedacht. De VVD-fractie kon zich met deze prioriteit verenigen, vooral ook omdat de mens in het vervoerssysteem de zwakste schakel is.

Wij hebben met klem aangedrongen op het nu zo spoedig mogelijk legaliseren van de ademanalyseapparatuur voor de alcoholcontrole, omdat alle onderzoeken op dat terrein zijn afgerond en alleen de wetsteksten nog moeten worden voorbereid. Hierover is kamerbreed een motie ingediend.

Tenslotte hebben wij de regering verzocht het wetenschappelijk onderzoek in zake verkeersveiligheid zodanig te stimuleren dat op korte termijn: a) geïntegreerde maatregelen (betreffende mens, voertuig en weg in hun samenhang) mogelijk worden en b) dat van zoveel mogelijk te nemen maatregelen van te voren moet worden aangegeven wat de baten ervan zullen zijn.

(Voor nadere informatie: mevr. A. Jorritsma-Lebbink, tel. 070-614911, tst. 2492.)

Chemisch Afvalbedrijf

Al 10 jaar lang snakt Nederland naar een bedrijf voor de verwerking en het deponeren van chemisch afval. Het ziet er naar uit, dat minister Pieter Winsemius dat bedrijf nu vrijwel van de grond heeft gekregen.

Zelden is de kamer door een minister zo stap voor stap meegenomen op het doornige beleidspad, als bij de totstandkoming van dit bedrijf. Het is daarom verbazingwekkend, dat in deze eindfase een groot deel van de kamer kwam opzetten met vraagtekens achter punten en komma's, die in eerdere stadia van de behandeling reeds aan de orde waren geweest.

De minister mocht niet alleen op de ingeslagen weg voortgaan, maar werd zelfs tot spoed gemaand.

Particulier initiatief zag er geen brood in en kwam dus niet tot stand, waarna slechts twee mogelijkheden open bleven:

- een nutsbedrijf opzetten; niet per definitie een garantie voor goed management of grip op de zaak
- of samenwerken met in feite niet geïnteresseerde grote bedrijven, die zelf hun chemisch afval verantwoord kwijt kunnen.

Terecht koos de minister voor de laatste, moeizame oplossing, teneinde dit bedrijfsleven, via medefinanciering en eventueel verschaffen van management, medeverantwoordelijk te maken.

De kamer liet hem begaan, ondanks het feit, dat onder meer uit een studie van Horinga en De Koning bleek dat:

- het buitenland voldoende capaciteit voorhanden heeft voor verbranding en C2 deponie
- de afvalstroom moeilijk te schatten is
- de omvang van de verbrandingstrommel een gok is, maar dat een capaciteit van 40.000 ton economisch en technisch als het best haalbaar wordt beschouwd
- C2 deponie relatief duur wordt, terwijl mogelijkheid tot compartimentering, hoewel gewenst, door de minister beperkt wordt geacht.

Een en ander is te realiseren als de staat het overgrote deel van de investering voor zijn rekening neemt (geschat bedrag rond f 90 miljoen) en de bedrijven zo'n f 15 miljoen ophoesten, hetgeen in feite een soort heffing ineens betekent, omdat, terwille van de concurrentie met het buitenland, afschrijving en rente niet worden doorbelast in de tarieven.

Dan nóg blijft het risico bestaan, dat de exploitatielasten (10 à 12 miljoen per jaar) niet worden gedekt. Dit risico is voor de Staat echter duidelijk beperkt. Gezien de overcapaciteit in het buitenland is het economisch onzinnig een dergelijk bedrijf op te zetten. Uit het oogpunt van goed milieubeheer is het echter een „must" voor de verwerking van chemisch afval van met name middel grote en kleine bedrijven.

De „letter of intent", met vele „escape" mogelijkheden getuigt ervan hoe moeilijk het was de grote bedrijven over de eindstreep te trekken. Hun voorwaarde, dat de grenzen voor chemisch afval open moeten blijven, is aanvaard, toen bleek, dat via de EG-richtlijn controle mogelijk blijkt.

De uiteindelijke juridische opzet baart de VVD dan ook geen zorgen. Zeker is, dat de regering voldoende grip behoudt. Iets zwaarder tilt de VVD aan de eventuele vervangingsinvesteringen over tien jaar.

De minister komt tegemoet aan de uitdrukkelijke wens van de VVD voor gezamenlijk „afval-beheer" met het bedrijfsleven, waardoor beleidsmatig beter inzicht wordt

verkregen in de afvalstroom. Daarnaast wordt het bestuderen van produktietechnieken en hergebruik van chemisch afval sterk aanbevolen.

Samenvattend concludeert de VVD, dat niet alleen zij, maar de meerderheid van de kamer de minister bewust heeft laten toewerken naar het bereikte resultaat. De VVD geeft niet alleen het groene licht, maar zette alle alarmschellen en zwaailichten in werking om te voorkomen, dat de minister terug moest naar af. De milieurisico's daarvan zijn groter dan de beperkte financiële risico's van de staat, die door de VVD allang met open ogen zijn aanvaard.

(Voor nadere informatie: drs. N. Rempt-Halmmans de Jongh, tel. 070-614911, tst. 2653.)